

GEZONDHEID ALS SERIEUS AANBESTEDINGS-CRITERIUM

2022 VISIE PRESENTEERT

MENSENMAKEN deSTAD

Met een gezondere samenleving als uitgangspunt, is JOGG kartrekker van de leefstijltransitie. Het ideaal is een ‘nieuw normaal’ waarin kinderen gezond opgroeien. Daarbij horen ook beweegvriendelijke steden en buurten. ‘Steeds meer partijen zien de noodzaak, maar het tempo moet echt omhoog’, zegt directeur Marjon Bachra.

Ruim tweehonderd gemeenten werken inmiddels samen met JOGG aan een gezondere leefomgeving voor de jeugd. Deze JOGG-gemeenten zetten lokaal zogenaamde werknetten op waarin verschillende partijen met elkaar samenwerken. ‘We noemen het werknetten en geen netwerken’, vertelt Bachra. ‘Het moet niet bij praten blijven, maar leiden tot daadwerkelijke keuzes en acties.’ Daarbij streeft JOGG naar ‘health in all policies’. ‘Het stimuleren van een gezonde leefstijl moet een breed gedragen verantwoordelijkheid zijn van alle betrokken partijen.’

Tekst:
Christine Steenks
Beeld:
Peter van Aalst

Frans voorbeeld

Marjon Bachra studeerde Europese Studies en werkte een aantal jaren in het bedrijfsleven voordat zij in 2003 de overstap maakte naar de Rijksoverheid. Na alarmerende cijfers over het groeiend aantal volwassenen en kinderen met overgewicht sloot het ministerie van VWS in 2010 samen met publieke en private partijen het *Convenant Gezond Gewicht*. Om te zorgen dat juist kinderen gezond zouden opgroeien, startte binnen dit convenant - naar Frans voorbeeld - de integrale wijkgerichte JOGG-aanpak. Bachra werd in 2012 gevraagd om dit initiatief verder uit te breiden. ‘De aanpak in Frankrijk was wetenschappelijk onderbouwd’, vertelt ze. ‘Die diende als voorbeeld. Niet alles was één op één toe te passen op de Nederlandse situatie, maar veel wel.’

Pionieren

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Zwolle en Veghel gingen als eerste JOGG-gemeenten aan de slag. Bachra:

‘Het was enorm pionieren en experimenteren met een aantal enthousiastelingen. Veel mensen beseften niet hoe groot de invloed is van de leefomgeving en leefstijl op de gezondheid. Dat is inmiddels wel anders. Sinds 2015 is JOGG een onafhankelijke stichting en hebben ruim tweehonderd gemeenten zich aangesloten bij het JOGG-werknet. Wij ondersteunen gemeenten om op lokaal niveau gezondere keuzes mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door in sport- en schoolkantines gezonde alternatieven te verkopen, op scholen meer aandacht aan beweging te geven en de omgeving beweegvriendelijker in te richten.’

‘ALLES IN DE MAATSCHAPPIJ IS INGERICHT OP GEMAK’

eten en weinig te bewegen. Alles in de maatschappij is ingericht op gemak. Fastfood is voor veel mensen een logische keuze geworden.

Als je erop gaat letten, valt het je steeds meer op. Aan alle kanten wordt er ongezond eten aangeboden. Daar komt bij dat kinderen dagelijks uren achter een scherm zitten en veel te weinig buiten spelen. Het is een situatie die we met elkaar hebben gecreëerd en zorgen baart. Het tij is nog te keren, maar dan moeten er wel stappen worden gezet. Dat besef groeit, zeker na corona. Verandert er niets, dan heeft in 2040 62 procent van de volwassenen overgewicht wat onder andere kan leiden tot diabetes, verschillende vormen van kanker en depressiviteit. Het probleem begint vaak in de kindertijd. Daarom zeggen wij: een gezonde toekomst begint met een gezonde jeugd!’

‘Health in all policies’

Maatschappelijke veranderingen op het terrein van gezondheid en preventie zijn volgens Bachra nog te vaak afhankelijk van enthousiaste koplopers. ‘Die heb je nodig om het probleem op

Ongezonder

‘Ik ben geen gezondheidsfreak’, benadrukt Bachra. ‘Maar het is echt niet oké dat we het zo normaal zijn gaan vinden om ongezond te

eten en weinig te bewegen. Alles in de maatschappij is ingericht op gemak. Fastfood is voor veel mensen een logische keuze geworden. Als je erop gaat letten, valt het je steeds meer op. Aan alle kanten wordt er ongezond eten aangeboden. Daar komt bij dat kinderen dagelijks uren achter een scherm zitten en veel te weinig buiten spelen. Het is een situatie die we met elkaar hebben gecreëerd en zorgen baart. Het tij is nog te keren, maar dan moeten er wel stappen worden gezet. Dat besef groeit, zeker na corona. Verandert er niets, dan heeft in 2040 62 procent van de volwassenen overgewicht wat onder andere kan leiden tot diabetes, verschillende vormen van kanker en depressiviteit. Het probleem begint vaak in de kindertijd. Daarom zeggen wij: een gezonde toekomst begint met een gezonde jeugd!’

de agenda te krijgen, maar maakt het tegelijkertijd kwetsbaar. Een intrinsiek gemotiveerde wethouder is geweldig, maar niet genoeg. Ook na een wisseling in de gemeenteraad moet de leefstijltransitie belangrijk blijven. Daarom richten wij ons ook op ambtelijke

‘EEN INTRINSIEK GEMOTIVEERDE WETHOUDER IS GEWELDIG, MAAR NIET GENOEG’

beleidmakers om ‘health in all policies’ door te voeren. Willen we buurten waarin kinderen gezond kunnen opgroeien, dan moeten we dat integraal aanpakken. Want als gezondheid echt een rol speelt bij ruimtelijke ordening dan heeft dat ook gevolgen op het sociaal domein, de economie en het onderwijs. Dan blijft het niet beperkt tot ‘een leuk project’, maar ontstaat er samenhang waarin gezonde buurten geborgd zijn, omdat het een logisch onderdeel van het beleid is. Gezondheid is nu vooral ‘nice to have’, maar zou een serieus onderdeel moeten worden in de aanbestedingscriteria van gemeenten.’

‘In de actiestand’ Dat vastgoedpartijen verschil kunnen maken, blijkt onder andere in de Eindhovense nieuwbouwwijk Berckelbosch waar gebiedsontwikkelaar Ballast Nedam Development samen met JOGG een gezonde buurt ontwikkelt met veel aandacht voor aantrekkelijke buitenspeelplekken. Alle leeftijdscategorieën worden er bediend. Van de peuter die in een autoluwe omgeving ongestoord op brede stoepen kan spelen tot de jongere die wordt aangetrokken door de buurtkano’s in het kanaal. Met voldoende buurtbanken en wandelroutes in een groene omgeving, zullen ook ouderen naar buiten worden gelokt. ‘Het gaat erom samen te kijken hoe je een wijk zo gezond, groen en aantrekkelijk mogelijk krijgt’, zegt Marjon Bachra. ‘Waar loop je tegenaan en wat leren eerdere initiatieven ons? De uitdaging ligt in de stap van praten naar doen. We moeten in de actiestand gaan!’

‘VASTGOEDPARTIJEN SPELEN BELANGRIJKE ROL BIJ GEZOND OPGROEIEN VAN JEUGD’

Tuindorp Berckelbosch in Eindhoven

Rol vastgoedsector

Met partijen als NOC*NSF, KNVB, de Hockeybond, Fietsersbond, onderwijsinstellingen, gemeenten en maatschappelijke organisaties is JOGG op zoek naar ‘handelingsperspectief’. ‘Met al die partijen maken we concrete afspraken die beweging en gezonde voeding bij de jeugd stimuleren. Bijvoorbeeld door het aanbod in sportkantines te verleggen van friet naar salade zonder dat dit ten koste gaat van de opbrengst. Wij vertalen de theorie naar de praktijk, zodat de vrijwilliger in de sportkantine, de leraar op school of de ambtenaar bij de gemeente het wiel niet zelf hoeft uit te vinden.’

Ook met Bouwend Nederland is JOGG in gesprek. ‘Juist vastgoedpartijen spelen een belangrijke rol bij het gezond opgroeien van onze jeugd. Het is goed als de heele wereld zich daarvoor verantwoordelijk voelt. Bij een beweegvriendelijke inrichting van buurten gaat het om meer dan het realiseren van een speelplek. Buiten bewegen moet aantrekkelijk, toegankelijk en veilig zijn voor kinderen en de mensen om hen heen.’

‘BUITEN BEWEGEN MOET AANTREKKELIJK, TOEGANKELIJK EN VEILIG ZIJN’

Verleiding

‘De aandacht voor een gezonde

leefstijl was nog nooit zo groot, zegt Bachra. ‘Corona gaf daar een positieve impuls aan. Tegelijkertijd zijn kinderen door de lockdownmaatregelen en gesloten scholen veel ongezonder gaan leven. Hoe zorgen we dat de aandacht niet verslapt en er echt een leefstijltransitie plaatsvindt? Daar hebben gemeenten, scholen, sportverenigingen en vastgoedondernemers elkaar bij nodig. De keuze voor ‘gezond’ moet weer normaal worden. Betutteling? Op dit moment worden we op een andere manier evengoed betutteld! Gemiddeld komen mensen tweehonderd keer per dag voor een voedselkeuze te staan. Meestal wordt er ongezond gemak aangeboden. Die constante verleiding doet wat met kinderen en jongeren. Ook ouders gaan graag voor gemak. In plaats van hun kind lopend of fietsend naar school te brengen, kiezen velen voor de auto. Het probleem is enorm en de gerente ervan moet tot iedereen doordringen. Een gezonde jeugd is verantwoordelijkheid van ons allemaal.’

‘EEN INTRINSIEK GEMOTIVEERDE WETHOUDER IS GEWELDIG, MAAR NIET GENOEG’

‘ALLES IN DE MAATSCHAPPIJ IS INGERICHT OP GEMAK’

‘VASTGOEDPARTIJEN SPELEN BELANGRIJKE ROL BIJ GEZOND OPGROEIEN VAN JEUGD’

‘BUITEN BEWEGEN MOET AANTREKKELIJK, TOEGANKELIJK EN VEILIG ZIJN’

‘Health in all policies’

‘In de actiestand’

Ongezonder

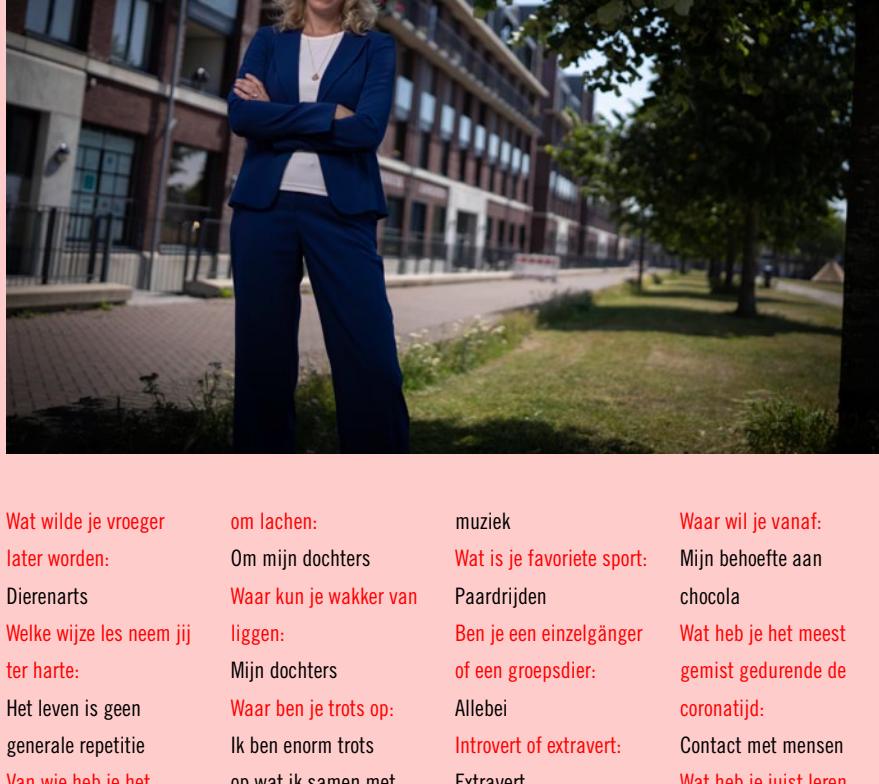
‘EEN INTRINSIEK GEMOTIVEERDE WETHOUDER IS GEWELDIG, MAAR NIET GENOEG’

‘ALLES IN DE MAATSCHAPPIJ IS INGERICHT OP GEMAK’

‘VASTGOEDPARTIJEN SPELEN BELANGRIJKE ROL BIJ GEZOND OPGROEIEN VAN JEUGD’

‘BUITEN BEWEGEN MOET AANTREKKELIJK, TOEGANKELIJK EN VEILIG ZIJN’

‘Health in all policies’

Marjon Bachra
directeur JOGG

Waar kom je vandaan?
Ik ben geboren in Amsterdam en heb een aantal jaren in de Bijlmer gewoond. Daarna ben ik met mijn ouders verhuisd naar Hoofddorp

Wat houd je bezig?
Ik houd van sporten (skiën, paardrijden, fietsen), ik lees graag en daarnaast reis ik graag naar andere landen. Ik kan enorm geïnspireerd raken van andere culturen

Aan welk project werk je?
Ik werk op dit moment bij JOGG aan het gezonder maken van de leefomgeving van onze jeugd. Daar zet ik mezelf inmiddels 10 jaar met veel enthousiasme en passie voor in

Wat wil je bereiken?
Ik wil hiermee bereiken dat we in 2040 een gezonde generatie hebben. Dat betekent dat de kinderen die om gezond op te kunnen groeien. Daar zet ik me elke dag voor in

Wat is je visie voor de toekomst?
We zijn het normaal gaan vinden dat we leven in een ongezonde maatschappij. We hebben met elkaar een samenleving gecreëerd en geaccepteerd die het logisch, makkelijk en goedkoop maakt om ongezond te kunnen leven. Dat vind ik niet ok. Ik zet, samen met heel vele andere organisaties, dagelijks in om onze samenleving gezond te maken, want gezondheid is ons grootste goed

Wat wilde je vroeger later worden:
Dierenarts

Welke wijze les neem jij ter harte:
Het leven is geen generale repetitie

Van wie heb je het meeste geleerd:
Van mijn ouders

Ben jij altijd zeker van je zaak:
Nee, gelukkig niet

Waar kunnen ze jou voor wakker maken:
Als er iets gebeurd is met iemand die mij dierbaar is

Wat/wie maakt je blij:
Mijn dochters

Waar moet je heel erg

om lachen:
Om mijn dochters

Waar kun je wakker van liggen:
Mijn dochters

Waar ben je trots op:
Ik ben enorm trots op wat ik samen met mijn collega's bereikt heb met JOGG! En ik ben megatrots op mijn dochters en op hoe zij in het leven staan

Wie is jouw held:
Dat zijn toch de mensen die zich inzetten om onze samenleving een beetje mooier te maken

Wat is je favoriete muziek:
Zuid-Amerikaanse

muziek

Wat is je favoriete sport:
Paardrijden

Ben je een eenzelinganger of een groepsdier:
Allebei

Introvert of extravert:
Extravert

Optimist of pessimist:
Optimist

Welk jaargetijde is het fijnst:
Lente

Welk vakantieland:
Dat zijn er een aantal, maar ik wil graag nog Spanje, Australië, Ecuador, VS

Wat zou je graag nog eens willen bezitten:
Genoeg tijd

Waar wil je vanaaf:
Mijn behoefte aan chocola

Wat heb je het meest gemist gedurende de coronatijd:
Contact met mensen

Wat heb je juist leren waarderen in coronatijd:
Rust

Wat ga je zeker nog een keer doen:
Toeren met een camper door Europa

Wat wil ik nog bijleren:
Ik zou graag nog vloeiend Italiaans willen leren spreken

Mijn inspiratiebron:
Mensen